

УДК 82-9.09

А. В. Трофименко

ORCID: 0000-0001-8424-75-18

ІМАНЕНТНІ СКЛАДОВІ ЖАНРУ ГОРОР В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ

У статті проаналізовано історію становлення та жанрову систему української літератури жахів. Розглядаючи витоки жанру жахів у літературі, можна простежити поєднання містики, специфічної емоційної тональності (таємничість, страх перед невідомим) та міфологічної образності, які в ході літературного поступу набувають нових ознак.

Також у статті розглянуто динаміку змін у жанровій системі літератури жахів; проаналізовано типологічну еволюцію українського горору; простежено трансформації усталеної художньої матриці літератури жахів і механізми збереження жанрової пам'яті. Доведено, що наявність спільних генетико-типологічних жанрових ознак у різних національних літературах можна пояснити процесом міграції сюжетів, мотивів та їхніх варіантів. Стисло розкрито генезу жанру горор у кластері жанрів літератури жахів; здійснено спробу систематизації жанротвірних елементів. Продемонстровано специфіку горору як художнього феномену, що еволюціонує від стилістичного прийому до власне жанру.

Розкрито природу складного полісемантичного конструкту жанру горор, для інтерпретації якого, окрім загальнонаукових методів (описовий, типологічний), у статті було застосовано ще й такі, як герменевтичний, культурно-історичний, міфопоетичний, психоаналітичний, бібліографічний, компаративістський, філологічний, структуралістський, інтертекстуальний. Такий арсенал наукових методів дозволив більш детально описати структуру функціонування системи жанрів літератури жахів у цілому і горору як окремого жанру. Процес становлення останнього окреслено як поступову кристалізацію відносно сталої художньої структури, що продовжує розвиватися завдяки взаємодії стійких (особливий тип хронотопу, сталі функції персонажів) і динамічних елементів

Ключові слова: жанр, модифікація жанру, горор, жанрова пам'ять, генетико-типологічна еволюція, жанрова система, масова література.

DOI 10.34079/2226-3055-2022-15-26-27-187-193

Постановка проблеми у загальному вигляді та зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Питання модифікації жанру горор є однією із важливих складових розуміння системи функціонування цього жанру в літературі жахів, адже його генетико-типологічний розвиток відбувався хвилеподібно та нерівномірно. Тож вирішення потребують проблема генези жанру горор у кластері жанрів літератури жахів, питання систематизації жанротвірних елементів та з'ясування специфіки горору як художнього феномену, що еволюціонує від стилістичного прийому до власне жанру.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняному літературознавстві майже не приділено уваги вивченню жанрової матриці горору.

Об'єкти основної уваги українського літературознавства зосереджено у сфері досліджень англomовного готичного роману, української готичної традиції, генетико-типологічної складової жанру, стилістики а також окремих питань перекладу літератури жахів.

Дослідженню цих аспектів присвячено роботи Л. Кулакевич, Л. Масенко, А. Проніна, О. Орловської, які вивчають готичний роман як специфічний літературний

жанр; О. Федотенко розглядає жанрово-стильові особливості українського химерного роману другої половини ХХ століття; жанрово-стильову специфіку творів Вал. Шевчука й Г. Пагутяк висвітлювали у своїх дослідженнях М. Барабаш, П. Білоус, О. Грищенко, Г. Клочек, М. Павлишин, М. Рябчук, М. Федосова, екзистенційні мотиви доробку названих письменників – С. Андрусів, О. Боднар, Н. Бугайова, О. Застеба та ін.

Однак досі у вітчизняному літературознавстві бракує теоретичного обґрунтування послідовної картини становлення і розвитку жанру горор. Потреба такого обґрунтування зумовлює **актуальність дослідження**.

Метою дослідження стало виявлення витоків та стисле окреслення шляху становлення й розвитку українського національного варіанту жанру горор.

Окреслена мета передбачає розв'язання низки **завдань**: виявити ключові жанротвірні елементи горору; простежити фольклорні та літературні витoki жанру горор в українській літературі; виявити своєрідність українського горору шляхом зіставлення його світоглядних основ з відповідним філософським підґрунтям західної літератури жахів.

Виклад основного матеріалу.

Література жахів – це складний полісемантичний конструкт. Фундаментальне значення для розуміння художньої специфіки горору, як і будь-якого іншого жанру, має становлення жанрової матриці та формування стильових особливостей. Діахронічне дослідження, безумовно, повинне враховувати характер оприявлення провідних рис історично-культурної епохи, літературних та національних традицій на різних рівнях художньої структури.

Наявність спільних генетико-типологічних жанрових ознак у різних національних літературах можна пояснити процесом міграції сюжетів, мотивів та їхніх варіантів. П. Білоус у центр компаративістських досліджень ставить такі проблеми, як типологія художніх форм (зіставлення художніх явищ різних часів і літератур з метою виявлення спільних ознак і закономірностей розвитку); історична еволюція художніх форм (жанри, стилі, стильові різновиди, типи творчості) у словесному мистецтві різних народів, відтворення загальносвітової (регіональної) динаміки літературного розвитку; культурний контекст окремих літературно-мистецьких явищ (Білоус, 2011, с. 48-49).

Також необхідно враховувати, що не всі жанрові та стилістичні елементи є ключовими у функціонуванні жанру горор.

До ключових його констант можна віднести «категорію жаху / страху», «художній жах», рецептивний характер твору з домінування когнітивного типу страху, насиченість текстів образами-символами смерті, які естетизують запозичені з середньовічних уявлень філософські догми, та наявність низки архетипів, наприклад: містичний лабіринт, поріг художнього простору, який утворює особливий тип хронотопу, найчастіше організований за принципом дуальної структури «реальне-інфернальне», «своє-чуже».

До побічних можна віднести ті елементи, які актуалізують інші смислові координати (наприклад, риси характеру героїв чи опис їхньої зовнішності, атрибуція персонажа), маркуючи їх горор-семантикою.

Генетико-типологічно література жахів зароджується у фольклорі, таким чином, горор як один із окремих жанрів системи літератури жахів актуалізував притаманний фолькору комплекс ознак, тем і мотивів.

Українська «література жахів», як зазначає І. Лімборський у статті «Західноєвропейський готичний роман і українська література», бере свій початок від доби бароко, у XVII-XVIII століттях. Дослідник пов'язує українські національні витoki «літератури жахів» зі світовідчуттям епохи бароко де «особливої гостроти набули теми смерті, страхів перед потойбічним світом, де людина опиняється під владою темних диявольських сил» (Лімборський, 1998, с. 159). Література кінця XVII-XVIII століття характеризується активізацією моральної тематики, зображенням «смердних» тлінних кісток

(М. Смотрицький, К. Транквіліон-Ставровецький) (Лімборський, 1998, с. 159). Однак не можна сказати, що в добу бароко література жахів постає у чистій жанровій формі.

Кінець XIX – початок XX століття – складна й суперечлива доба в історії української літератури, що зумовлене і її перехідним характером (від епохи класичного письменства до нової літературної доби), і її значним внеском у творчий процес. Складні історично-суспільні обставини цього періоду в багатьох відношеннях перегукуються з подіями кінця XVIII – початку XIX століття. Звідси й виняткова зацікавленість українських письменників формуванням нової естетичної самосвідомості, духовності і ментальності українського народу, узагальненням і розвитком єдиної національної літературної традиції.

Однак формування національної української складової, що пізніше яскраво характеризуватиме літературу жахів, розпочинається набагато раніше за добу бароко. Історія жанру жахів, як уже було зазначено, сягає корінням у фольклор та релігійні традиції багатьох народів. Ці традиції відображують уявлення про потойбіччя, добро і зло, світ духів. Для українського варіанта літературних жахів характерним є фольклоризм, а точніше – міфологізм, побудова сюжетів на зіткненні людини з представниками народної демонології.

Як відзначає Н. В. Букіна, досліджуючи модифікації готичного в сучасній українській літературі, національне письменство засвідчує синтез готичної прози і фольклорно-фантастичної оповіді (Букіна, 2016). Завдяки цьому ми можемо простежити готичні витоки химерної прози 60-х років XX ст., представлені такими авторами, як Вал. Шевчук, В. Земляк, Є. Гуцало, В. Дрозд та інші.

Образи демонологічних істот, що постають на міфологічній основі, мають додаткові, ідентичні, узагальнено-сміслові конотації, зумовлені світоглядними особливостями міфу як первісної форми осягнення світу. Таким чином, можемо говорити про комбінаторне поєднання одиниць міфу і більш пізніх фольклорних елементів всередині українського варіанту жанру горору.

В українських жахах міфологізується дійсність, акцентовано містичний зв'язок її таємниць з архаїкою. Вагоме місце у сюжетотворенні українських горор-творів відводиться міфу. Міф як найдавніша словесна презентація уявлень про всесвіт є однією з основних одиниць у жанровій матриці горору.

Один з провідних образів міфології – образ Хаосу – зберігає свої класичні конотації: підземна похмура безодня, що спочатку є душею світу і являє змішання протилежних сил. Саме таке образне поле у горор-літературі є носієм «семантики жаху», кола сталих значень, які кожен реципієнт індивідуалізує при прочитанні та утворює асоціативно-образні паралелі з одиницями народного фольклору та міфу.

Доба Середньовіччя відіграла неабияку роль у формуванні горору в українській літературі. Одним з джерел творення міфологічних образів в українському горорі є фольклор, але так само вагоме значення має віра в Бога, насамперед ми говоримо про потужний вплив церкви і схоластики на розвиток образності літератури. На відміну від європейської традиції, яка була обтяжена тематикою *Dance Macabre*, майже у всіх типах творчості українська середньовічна традиція спирається на дещо специфічні схоластичні уявлення. На перший план тут виходить не тема рівності перед божественним фатумом та рівності перед смертю, а радше зацікавленість образністю потойбіччя, яка була характерною для української культури ще за часів язичництва. Підтвердженням цієї думки може слугувати доволі багатий фольклорний бестіарій українських переказів, легенд, обрядової літератури, яка функціонує одночасно на бінарній опозиції «моє–не моє», «живе–мертве» та на тріаді «людське–природне–помеживне». Наприклад, розглядаючи образ Чугайстра з точки зору цих опозицій, ми отримаємо таку схему: «Природне добре; людське зле; природно-людське захисне».

Специфікою українського горору є звернення до національного фольклору, зокрема

демонології. Звернення до фольклору здійснюється за допомогою містичних образів, наприклад, у ранній творчості Т. Шевченка, повісті «Вій» М. Гоголя, творі «Тіні забутих предків» М. Коцюбинського, драмі-феєрії «Лісова пісня» Лесі Українки. Образи щезників, русалок, мавок, лісових жителів виконують різні сюжетні та змістові функції, однак завжди апелюють до архаїчної свідомості читача, міфологічних уявлень. Також до фольклору звертаються і сучасні автори, вводячи в тексти творів народні пісні та традиції («Ритуал» М. і С. Дяченків, «Місто з химерами» О. Ільченка).

Процес розвитку літератури жахів від стилістичного прийому до окремого жанру досить повно можна осягнути з позицій рецептивної естетики, а саме – в контексті теорії Ф. Шлайсмахера про герменевтичне коло, згідно з якою різні художні структури поєднуються в органічну цілісність, що й забезпечує певний рецептивний ефект.

Відповідно, немає неперехідних меж і кордонів між різними жанрами і стилями, існує дифузія жанрових та стилістичних форм, і жанр горор є якраз продуктом цієї «дифузності», котра акумулює та синтезує елементи різних жанрово-стильових структур для втілення відповідного емоційного ефекту (*suspense*).

Особливої форми набуває і головний жанровий аспект літератури жахів – це страх. Вище було розглянуто різноманітний спектр містичних образів і сюжетів, що породжує українська душа. Страх в українському горорі тяжіє до романтизованого жаху, початкової форми готичного роману. Кульмінаційні сцени зазвичай набувають виразної драматизації і похмурої колористичної тональності. Виразний вплив готичної естетики простежується і у творах модерністів. Візьмемо, наприклад, твори В. Стефаніка, які є влучним прикладом використання контрасту «білого» і «чорного». Білий постає виразником тривоги і напруги, а чорний ототожнюється зі страхом. Сюжетна динаміка корелює з цими образно-емоційними домінантами. Таким чином, гра контрастів, містична за своєю суттю, підсилює їх сенсорний вплив на читача.

Також варто відзначити, що міфопоетика в літературі жахів сприяє висвітленню та дослідженню не окремих рецепційованих митцем міфологем, цей метод реконструює цілісну міфопоетичну модель світу, закодовану системою символів і архетипів, притаманних жанру горор. Дослідження однієї з ключових категорій «жахливої» поетики – *horror* (жах / страх) здійснюється за допомогою інструментарію психоаналітичного напрямку.

Психоаналіз розкриває також функціональне навантаження оніричних мотивів та експлікує танатологічні елементи образно-сюжетного рівня у творі з елементами горору (наприклад, образ смерті, мотив деструкції).

За теорією З. Фрейда, боротьбу сил у сфері несвідомого індивіда визначає діалектична опозиція двох основних типів потягів (потягу до життя і потягу до смерті), репрезентована антиномією «лібідо» / «мортідо». Відповідно, кульмінаційним виявом першого є статевий акт, другого є вбивство. Зазвичай у художньому просторі горору увага реципієнта зосереджена навколо загадкового вбивства або ж такого, яке важко пояснити, спираючись на логіку, що в комплексі з фантазмагорією та оніричними мотивами доповнює категорію *suspense*.

Саме тому лунарний образ набуває символічних алюзійних паралелей із образом смерті. В українських та західноєвропейських текстах, які містять мотиви, характерні для жанру горор, ми можемо простежити формування усталеної атрибутивної проєкції із образом нічного світила. Таким чином, усі лиховісні, потойбічні, містичні та інфернальні події набирають сили саме в темний час доби.

Також окремої уваги заслуговує прогностична функція сновидінь, що часто репрезентована у творах за допомогою прийому антиципації. Водночас сновидіння можуть поставати своєрідним ретранслятором пам'яті минулого через використання ретроспекцій та алюзій, що, своєю чергою, в комплексі з атмосферою таємничості синкретично конструює готичний центр твору, в основі якого категорія жаху/страху,

актуалізована підсвідомим потягом героя до смерті.

За теорією Е. Фромма, в кожній людині змішані некрофільна й біофільна тенденції з домінуванням однієї з них (Фромм, 2008, с. 65). Біофілія, за Фроммом, – це «глибока життєва орієнтація, котра пронизує всю сутність людини <...> це любов до життя. Некрофільство – потяг людини до смерті» (Фромм, 2008, с. 65).

Мотив сну часто застосовується як засіб творення фантастичного або інфернального хронотопу. Такий художній прийом зустрічається вже в класичній українській літературі. Наприклад, у поемі «Сон» Т. Шевченка ми можемо спостерігати образи фантастичного хронотопу в поєднанні з реалістичною картиною світу, що й дозволило стерти межу між «реальним» та «вигадкою» й допомогло створити ефект швидкої зміни локацій.

У сучасній горор-літературі широко використовуються образи померлих, що ходять серед натовпу або ж з'являються в образах «щезників». Наприклад, у романі «Урізка готика» Г. Пагутяк вводить цей образ для того, щоб підтримати похмуру атмосферу твору.

Смерть для наших предків – це перехід в «інше» життя, в «інший» світ. Змінювалися погляди на «інше» життя, на «інший» світ, але незмінною лишалася сутність тріади «життя – смерть – життя», де смерть поставала лише межею між двома формами існування, між двома світами.

Притаманна міфологічній свідомості ідея повернення стає опорою, яка допомагає подолати хаос у собі за допомогою мистецтва (шляхом створення художнього простору). Дуже часто вона співвідносна з бажанням «проникнути за завісу смерті», в ірреальний світ, який існує на рівних правах з реальністю.

У горор-тексті художній світ – це містичний/інфернальний простір, який зберігає готичні локус-атрибути (склеп, підземелля, ліс, село), в міру еволюції жанру трансформуючись (підвал, каналізація, міський пейзаж, проклятий дім на відлюдді), незалежно від того, де і коли відбувається дія. Описи місцевості мало відрізняються один від одного. Наслідуючи романтичну традицію, герой заради пізнання світу здійснює метафізичну «подорож у себе» – спускається у глибоке підземелля, занурюючись у прірву своєї свідомості, в інфернальний лабіринт, повний скелетів. Дерево як емблема двоїстості людини – улюблений міфосимвол романтиків (уособлення смерті та жаху, але й життя також).

Український жах створює переважно гротескно-готичний образ природи, що є продовженням життя в суспільстві, яке своїм прагматизмом і бездушністю зводило з розуму. Гротеск не тільки енігматичний, а й «завжди соціально небезпечний: він знецінює будь-які утилітарні установки, допомагає пізнати брехню в догмах, які вселяє влада» (Денисюк, 2006), тобто володіє евристичною силою.

Також важливим є й місце розгортання подій, варто розглянути вже згаданий «кладовищенський мотив». І. Качуровський у другому томі «Генерики і архітектоніки» пише про «цвинтарну/кладовищенську лірику», яка є близькою за настроями та архітектонікою до вищезгаданих творів.

Кладовище як місце зіткнення земних і потойбічних сил – міжсвіття – стає основою міфологічної схеми розбудови художнього світу у творах. Міф виникає у прикордонні – часовому, просторовому, мовному тощо. Як правило, дія розгортається в комплексному просторі – міжсвітті (інфернальному просторі), в якому синтезуються протиставлені «життя і смерть», «земля і небо», «своє і чуже». Тому цвинтар – осередок шляху, місце сходження різних планів реальності – один із головних локусів горорового жанру.

В українській літературі кладовищенська естетика реалізується у вигляді мотиву цвинтаря, який з'являється у низці поезій українських письменників. Безпосередньо І. Качуровський згадує такі твори: «Чума», «Косар», «Костомарову» Т. Шевченка; цикл «кладовищенських поезій» Лесі Українки (1946); поезія Василя Чумака, Володимира Свідзинського; Петра Ротача.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Отже, жанр горору в українській літературі виявляє тісний зв'язок із національною художньою традицією (фольклорні твори, письменство доби бароко), характеризуючись суттєвими відмінностями від західної модифікації жанру, збагачуючись здобутками останнього і складно взаємодіючи з ним. Ці висновки дають підстави для детального вивчення специфіки використання атрибутів горору і містики у сучасній українській літературі, адже динаміка їх еволюції дає можливість вибудувати чітку картину національно-своєрідної рецепції горорових художніх матриць і їх трансформації на національному ґрунті.

Бібліографічний список

- Білоус, О., 2004. Архетипи готичного роману (спроба семіотичного аналізу готичної прози). В: Інститут міжнародних відносин. *Американська література на рубежі ХХ–ХХІ століть*. Матеріали ІІ Міжнародної конференції з літератури США Київ, 24–26 вересня 2002 р. Київ: Інститут міжнародних відносин, с. 191–197.
- Білоус, П. В., 2011. *Вступ до літературознавства: навч. посіб.* Київ: ВЦ «Академія».
- Букіна, Н. В., 2016. *Модифікації готичного в сучасній українській прозі*. Кандидат наук. Автореферат. Київ: Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка.
- Войтович, В., 2005. *Українська міфологія*. Київ: Либідь.
- Денисюк, І., 2006. Літературна готика і Франкова проза. *Українське літературознавство. Збірник наукових праць*, 68, с. 33–42. Доступно: <http://institutes.lnu.edu.ua/franko/wp-content/uploads/sites/7/ukr-literaturознаvstvo/68/68_2006_denysiuk.pdf>
- Ковалів, Ю., 2007. Готичний роман. В: *Літературознавча енциклопедія: у 2 х т.* Київ: ВЦ «Академія», т. 1. с. 237.
- Качуровський, І., 2002. Готична література та її жанри. *Сучасність*, 5, с. 59–67. Київ.
- Кулакевич, Л., 2020. *Жанрові стратегії українсько авантюрно-пригодницької прози першої третини ХХ століття*. Дніпро: Свідлер А. Л.
- Лімборський, І., 1998. Західноєвропейський готичний роман і українська література. *Всесвіт*, 5–6, с. 157–162.
- Федосова, М. О., 2015. *Особливості неоготики в сучасній українській прозі*. Кандидат наук. Автореферат. Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова.
- Фромм, Э., 2008. *Душа человека*. Москва: АСТ.

References

- Bilous, O., 2004. Arkhetypy hotychnoho romanu (sproba semiotychnoho analizu hotychnoi prozy) [Archetypes of the Gothic novel (an attempt of Gothic prose semiotic analysis)]. In: Instytut mizhnarodnykh vidnosyn. Amerykanska literatura na rubezhi XX–XXI stolit. Materialy II Mizhnarodnoi konferentsii z literatury SShA Kyiv, 24–26 veresnia 2002 r. Kyiv: Instytut mizhnarodnykh vidnosyn, p. 191–197 (in Ukrainian).
- Bilous, P. V., 2011. *Vstup do literaturознаvstva [Introduction to Literary Studies] : navch. posib.* Kyiv: VC «Akademiya» (in Ukrainian).
- Bukina, N. V., 2016. *Modyfikaciyi gotychnogo v suchasnij ukrayinskij prozi [Modifications of Gothic in Modern Ukrainian Prose]*. Kand. Nauk. Avtoreferat. Kyiv, Instytut literatury im. T. G. Shevchenka (in Ukrainian).
- Denysiuk, I., 2006. Literaturna gotyka i Frankova proza [Literary Gothic and Franko's prose]. *Ukrainske literaturознаvstvo. Zbirnyk naukovykh prats*, 68, p. 33–42. Available at: <http://institutes.lnu.edu.ua/franko/wp-content/uploads/sites/7/ukr-literaturознаvstvo/68/68_2006_denysiuk.pdf> (in Ukrainian).
- Fedosova, M. O., 2015. *Osoblyvosti neogotyky v suchasnij ukrainskij prozi [Peculiarities of Neo-Gothicism in modern Ukrainian prose]*. Kandydat nauk. Avtoreferat. Odeskyi natsionalnyi universytet im. I. I. Mechnykova (in Ukrainian).

- Fromm, E., 2008. *Dusha cheloveka [Man's Soul]*. Moskva. AST. (in Russian).
- Kovaliv, Yu., 2007. Hotychnyi roman [Gothic Novel]. In: *Literaturoznavcha entsyklopediia [Literary Encyclopedia]*: in 2 volumes. Kyiv: VTs «Akademii», vol. 1, s. 237 (in Ukrainian).
- Kachurovsky, I., 2002. Hotychna literatura ta yii zhanry [Gothic Literature and its Genres]. *Suchasnist*, 5, p. 59-67. Kyiv (in Ukrainian).
- Kulakevych L., 2020. *Zhanrovi stratehii ukrainsko avantiurno-pryhodnytskoi prozy pershoi tretyny XX stolittia [Genre strategies of Ukrainian Adventure Prose of the first third of the 20th century]*. Dnipro: Svidler A. L. (in Ukrainian).
- Limborsky, I., 1998. Zakhidnoievropeyskyi hotychnyi roman i ukrainska literatura [Western European Gothic Novel and Ukrainian Literature]. *Vsesvit*, 5–6, p. 157–162 (in Ukrainian).
- Voytovych, V., 2005. *Ukrainska mifolohiia [Ukrainian Mythology]*. Kyiv: Lybid (in Ukrainian).

Стаття надійшла до редакції 12.12.2022.

A. Trofymenko

IMMANENT COMPONENTS OF THE HORROR GENRE IN UKRAINIAN LITERATURE

The genesis and genre system of Ukrainian horror literature have been analyzed in the present article. Studying the origins of the horror genre in literature, one can find the combination of mysticism, a specific emotional tonality (mysteriousness, fear of the unknown) and mythological images, which acquire new features in the course of literary development.

The dynamics of changes in the genre system of horror literature has been examined; the typological development of Ukrainian horror has been analyzed; the transformations of the established artistic matrix of horror literature and the mechanisms of preservation of genre memory have been traced. It has been proved that the presence of common genetic and typological genre features in different national literatures can be explained by the process of migration of plots, motifs and their variants. The genesis of the horror genre in the genre group of horror literature has been briefly presented; an attempt was made to systematize genre-forming elements. The peculiarity of horror as an artistic phenomenon that evolves from a stylistic technique to a genre has been demonstrated.

The nature of the complex polysemantic construct of the horror genre has been revealed. The set of analyses such as descriptive, typological, hermeneutic, cultural-historical, mythopoetic, psychoanalytical, bibliographical, comparative, philological, structuralist, and intertextual has been used for the interpretation of the horror genre. The process of the creation of the latter is described as a gradual crystallisation of a relatively stable artistic structure, which evolves throughout the interplay of stable (a particular kind of chronotype, stable functions of characters) and dynamic elements.

Key words: genre, genre modification, horror, genre memory, genetic-typological evolution, genre system, popular literature.